

Leerblad over genres, personages, vertelperspectieven en tijd

Theorie genres

Verhalen zijn er in veel verschillende vormen en maten. Het grootste onderscheid dat je kan maken tussen verhalen is **fictie** en **non-fictieverhalen**. *Fictie* betekent dat de verhalen zijn *verzonnen* en bij *non-fictie* heb je te maken met waargebeurde verhalen.

Fictie

Fictieverhalen zijn onder te verdelen in heel veel verschillende **genres**. Je hebt namelijk meerdere soorten verhalen, bijvoorbeeld:

liefdesverhalen: *gaan vaak over problemen rond verliefd worden;*

detectiveverhalen: *gaan over een misdaad die moet worden opgelost;*

avonturenverhaal: *de hoofdpersoon beleeft veel avonturen;*

oorlogsverhalen: *zijn verhalen die zich in de oorlog afspelen;*

sprookjes: *dit zijn verhalen over bijzondere figuren, bijvoorbeeld dwergen en reuzen;*

mythen: *zijn oude verhalen over (half)goden;*

sagen: *dit zijn oude volksverhalen.*

Zo zijn er nog veel meer genres. Als je de boeken uit een bibliotheek goed bekijkt, kan je zien dat ze vaak een plaatje hebben op het rugetiket. Dit plaatje geeft een bepaald genre aan. Kijk maar naar het voorbeeld hieronder:

Non-fictie

Deze verhalen zijn niet verzonden en dus waargebeurd. De genres **biografie** en **autobiografie** vallen hier bijvoorbeeld onder. In een **biografie** wordt het leven van een ander persoon beschreven, zonder daar iets aan te veranderen en zonder het beschrijven van gedachten en gevoelens. Bij een **autobiografie** beschrijft de auteur zijn eigen leven, zonder hier iets in te veranderen of erbij te verzinnen. Ook boeken waarin veel informatie wordt gegeven vallen onder non-fictie. Je geschiedenisboek is hier een voorbeeld van.

Theorie personages

Personages zijn mensen die een rol spelen in een verhaal. Meestal zijn er meerdere personages in verhalen uit boeken, films, strips, series enzovoorts. Desalniettemin is hier wel een onderscheid tussen te maken tussen verschillende **karakters**, namelijk: een **round character** (rond karakter), een **flat character** (vlak karakter) en een **type**.

Round character (rond karakter) is een personage dat zich ontwikkelt naar mate het verhaal vordert. Aan het einde van een verhaal lijkt je dit personage door en door te kennen. Zowel goede als slechte eigenschappen zijn naar voren gekomen. Een voorbeeld hiervan is het personage *Peter Benjamin Parker* uit het verhaal van *Spider-man*. De hoofdpersoon is in het begin van het verhaal een beetje een studiebolk en erg onzeker. Aan het eind is hij een superheld. Door het verhaal heen heeft hij zich ontwikkeld tot een ander persoon. Bijna altijd zijn de *round characters* de **hoofdpersonen** in een verhaal van wie je meerdere eigenschappen te zien / lezen krijgt.

Flat character (vlak karakter) is juist het tegenovergestelde. In dit geval wordt het personage nauwelijks uitgewerkt en het ontwikkelt zich dus ook niet verder. Vaak zijn dit de **bijfiguren**. Zij blijven het hele verhaal hetzelfde. In *Spider-man* is bijvoorbeeld de oma van Peter een **flat character**.

Een **type** is een personage van wie één karaktertrek erg wordt uitgelicht. Denk hierbij aan de boze stiefmoeder of de mooie prinses in sprookjes. In series en boeken zal je dit karakter minder snel tegenkomen.

Meestal zijn de hoofdpersonen in een verhaal **gewone mensen**, zoals wij. Maar soms zijn het ook **helden** of **idolen**. In dit geval kan je je **identificeren** met de hoofdpersoon en even ontsnappen in je eigen wereld. Identificeren betekent dat je je kan inleven in de hoofdpersoon. Het kunnen identificeren is van groot belang voor de spanning in een verhaal.

Een hoofdpersoon kan ook een **antiheld** zijn. Wanneer dit het geval is, word je niet echt uitgenodigd om je te identificeren. Dit kan komen doordat hij afwijkt in karakter of uiterlijk. Een antiheld kan wel heldhaftige dingen doen. Een voorbeeld van een antiheld is de klokkenluider van de Notre Dame.

Dan heb je ook nog personages van wie de naam een extra betekenis heeft. In zo'n geval spreek je van een **speaking name**. In Asterix en Obelix zitten een aantal **speaking names**, bijvoorbeeld Xynix (wat je uitspreekt als 'kzie niks'). Xynix is een waarzegger die in de toekomst kijkt.

Theorie vertelperspectief en tijd binnen een verhaal

Verhalen worden op verschillende manieren geschreven. De meest voorkomende manieren staan hieronder beschreven:

Ik-verteller / ik- perspectief

Wanneer je te maken hebt met een **ik-verteller**, weet je alleen van deze figuur wat hij/zij ziet, denkt en voelt. Je kruipt als het ware in de huid van deze persoon. Bij een *ik-verteller* weet je dus niet hoe andere (bij)figuren zich voelen en wat zij denken. Je beleeft het verhaal dus vanuit één persoon en je weet dus net zoveel als hij/zij. Dit wordt ook wel het **ik-perspectief** genoemd.

Dan heb je ook nog een **vertellend ik** en een **belevend ik**. Bij een *vertellend ik* vertelt de persoon over dingen die al gebeurd zijn, terwijl een *belevend ik* de gebeurtenissen ter plekke meemaakt en deze beschrijft.

Wanneer de hoofdpersoon geen *ik-figuur* is, maar een **hij/zij-figuur** is die bij naam wordt genoemd, dan heb je te maken met een **personaal** of een **auctoriaal perspectief**. Beide perspectieven worden hieronder uitgelegd.

Personaal perspectief

Je hebt bij een **personale-verteller** dus niet te maken met een *ik-figuur*, maar wel met één hoofdpersoon van wie je weet wat hij/zij ziet, voelt en denkt. Van de *bijfiguren* weet je dat niet. Het verschil met een *ik-verteller* is dat bij een *personale vertelsituatie* de hoofdpersoon bij naam wordt genoemd. Bij een *ik-vertelsituatie* wordt er vanuit de *ik* geschreven, dat is bij een *personale-verteller* niet het geval.

Auctoriaal perspectief

De **auctoriale-verteller** is een veel voorkomende vertelsituatie. Je hebt hier te maken met een **alwetende verteller**. Deze verteller heeft inzicht in alle personages, omdat hij als het ware 'boven' het verhaal staat. Als lezer krijg je zo een compleet overzicht van alle gebeurtenissen en het *hoe* en *waarom* daarvan. Je weet dus via deze verteller van alle personages wat zij zien, denken en voelen.

Tijd

Verhalen spelen zich af in een bepaalde tijd. Dit wordt ook wel de **historische tijd** genoemd. Voorbeelden hiervan zijn:

Tweede Wereldoorlog, Gouden Eeuw, eenentwintigste eeuw et cetera.

Daarnaast heb je de **vertelde tijd** en de **verteltijd** van een verhaal. Bij beide begrippen gaat het over de hoeveelheid aan tijd die nodig is in het verhaal. Bij de **vertelde tijd** van een verhaal wordt er gesproken over de totale tijd die alle beschreven gebeurtenissen in beslag nemen. Een boek van Harry Potter gaat bijvoorbeeld altijd over een *schooljaar*.

Bij de **verteltijd** wordt er niet gekeken naar de gebeurtenissen in het verhaal, maar naar bijvoorbeeld het aantal bladzijden dat een boek heeft. Hoe lang doet men erover om een verhaal te vertellen.

In verhalen kan een schrijver ook gebruik maken van **tijdversnelling** en **tijdvertraging**. Bij **tijdversnelling** wordt een, vaak onbelangrijke, zaak versneld door een schrijver. Dit kan hij doen door in een paar regels te vertellen dat er een tijdsprong wordt gemaakt van bijvoorbeeld een (aantal) jaar. Ondanks het feit dat een bepaalde handeling of gebeurtenis veel tijd kost, wordt er niet veel tijd aan besteed.

Bij **tijdvertraging** daarentegen wordt juist veel aandacht besteed aan iets dat heel weinig tijd kost. Dit zijn vaak de belangrijke onderdelen in een verhaal. Bijvoorbeeld de gedachten van een persoon kunnen uitvoerig worden beschreven, terwijl gedachten in het echt heel snel voorbij flitsen. Je bent dus meer tijd kwijt aan het lezen van die gedachten, dan hoe lang die gedachten daadwerkelijk hebben geduurd.

Een auteur kan ervoor kiezen om een verhaal in **chronologische volgorde** of **niet-chronologische volgorde** te schrijven. Eenvoudige verhalen kennen een **chronologische volgorde**, dat wil zeggen dat de gebeurtenissen zich na elkaar afspelen (in de juiste tijdsvolgorde).

Een auteur kan er ook voor kiezen om vanuit het heden, gebeurtenissen uit het verleden te beschrijven. Deze *terugblikken* worden ook **flashbacks** genoemd. Je hebt ook **flashforwards**, dat zijn juist *voortwijzingen*. Dit soort elementen zorgen ervoor dat een schrijver binnen zijn/haar verhaal tijdsprongen maakt van *vroeger*, naar het *heden* en soms zelfs naar de *toekomst*. Wanneer deze door elkaar worden gebruikt, heb je te maken met een **niet-chronologisch** verhaal.